

הרה"ק מו"ה שלום האבד"ק קאמינקא זצ"ל

א.

הרב הגאון העצום וצדיק יס"ע מוה"ר שלום ראזענסעלד זצ"ל אבד"ק יאריטשוב וקאמינקא, הי' בן הגביר ר' יעקב יוסף מראווא ז"ל, בן הגביר ר' שלום גראף ז"ל. כאשר נחלה הגביר ר' שלום נסע בנו הר' יעקב יוסף לובלינה אל הרה"ק החווה לבקש רחמים בעד אביו החולה, כאשר קרא החווה את הפחקא אמר לו, הגה עתה אין בידי להושיעו כי כבר עבר מכתר מלכות לכתר תורה, הוא לא הבין למליו, כאשר נסע לביתו נודע לו שאו בעת שאמר לו החווה הדברים האלה כבר שבק אביו לן חיים, ואשתו ילדה לו בן שנקרא על שמו שלום, וכוונת החווה הי', שהוא הגביר ר' שלום גראף הי' בבחי' כתר מלכות, שהי' עשיר גדול, ועבר מכתר מלכות לנשמת נכדו שנולד להיות בבחי' כתר תורה. ואמנם כן נתקיימה נבואתו, והילד שלום שנילד אז נתגדל וזכה לכתר תורה, אבל לא לכתר מלכות, שלמרות היותו גאון אדיר וצדיק נשגב לא הי' מנהיג הדור ומדברנא ראומתי', כחברו הגאון הצדיק בע"ס דברי חיים זצ"ל האבד"ק צאנו.

בהיות הר"ש נער רך בשנים כבר יצא שמו לתהלה גם, העלוי מראווא, וזאשר בא בילדותו בפעם ראשונה עם אביו הגביר לובלינה אל הרה"ק, החווה, טרם שנבנס אביו עמו אל הרה"ק, הביאו לפני הרב דמתא הגאון, "ראש הברול" לתהות על קנקנו והאי ינוקא פלפל עם הגאון בחריפות ויצא ממנו מעוטר בזר נצחון, ואח"כ הלך עם אביו להחווה, וחישב בדעתו כי אם עלתה בידו לנצח את "הראש הברול" הלא בודאי ינצח את "הרבי" – כאשר הציגו אביו לפני הרה"ק ובקש ממנו שיתנה על קנקנו של בנו, "העלוי", שאלו הרה"ק החווה: בני, באיזה "סדרא" הננו עומדים השבוע? ענהו בפרשת קדושים. אל הרה"ק, בני, קדושים תהיו פירשי פרושים תהיו כו', או אחותו רעה להאי ינוקא וארכבותיו דא לרא נקשן מרוב פחד, והשמיע עליו או יראת שמים במדה מרובה, ואביו נאלץ להשיבו מיד אל האכסניא, להשיבו אל מנוחתו.

בימי ילדותו למד אצל הגאון רשכבה"ג מוהר"ש קלוגער זצ"ל [שהי' אז סמוך על שלחן חותנו בעיר ראווא ביחד עם גיטיו הגאונים בע"ס טיב גיטין, ובע"ס הביאור על מהר"ם שיף, ראה תולדות שלמה]. ושם הי' בעת ההוא הרה"ק הרבי ר' אליעזר זצ"ל בהרה"ק המפורסם הרבי ר' נפתלי זצ"ל מראפשיץ סטך על שלחן חותנו הגביר, ונתוודע הר"ש אליו והוא כשכו בחבלי עבותות אהבת להסתופף בצל כ"ק אביו זצ"ל בראפשיץ, ושם בראפשיץ חסד ואמת נפגשו, צדק שלום נשקו הוא עם הרה"ק בע"ס דברי חיים זצ"ל מצאנו שהיו אברכים אז, יושבים ליהנות מזיו השכינה לפני הרה"ק הרבי ר' נפתלי והיו לתרי ריעין ולא גחפרשין, שניהם גאונים חריפים דפומבריתא, שניהם קדושים מיודעי ח"ן, ושניהם שוין בעיני רבם הרה"ק מוהר"ג זצ"ל מראפשיץ, וגם אחרי פטירת ו'בם כבואם

לפני הרה"ק הרבי ר' הירש זצ"ל מרומנוב, ואל הרבי ר' ישעי' אשר זצ"ל בראשית הושיבום יחד זה אצל זה כאיש אחד חברים.

ב.

ויהי אחרי פטירת הצדיקים מוה"ר ישעי' אשר זצ"ל, והרבי ר' הירש זצ"ל התחיל הגה"ק בע"ס דברי חיים האבד"ק צאנו להמשיך עדה, ונהרו אליו מסביבות העיר צאנו עד לגבול אונגארין, וגם מעבר לגבול ממדינת אונגארין, ושמעו הסוב הי' הלוך וגדל עד כי גדול מאוד, ולא קיבל מרות עוד, וגם כי נסע לפעמים להרה"ק שר שלום מבעלו זצ"ל, הי' נוסע רק מפני הכבוד, כאשר כן נסע להרה"ק מרוזין זצ"ל, אבל לא בתור „חסיד" שיקבל מרות ולהיות כסוף תחתיהם.

אבל הגה"ק מוהר"ש האבד"ק קאמינקא זצ"ל קיבל מרות והי' כפוף תחת הגה"ק שר שלום מבעלו כאחד החסידים דמן חבריא, ולא המשיך עדה, וכאשר למעלה, למרות גאונותו בנגלה ובנסתר לא זכה להיות רבן של ישראל מפני שלא האריך ימים כהרה"ק אבד"ק צאנו.

פי"א בהיותו בבעלו בקשו החסידים ממנו שיאמר לפניהם את הח"ת ששמע מהרה"ק שר שלום זצ"ל, ענה ואמר להם. „דעו לכם כי אין באפשרות למסור לכם את דברי רבנו, כי הוא צמצם מאוד בדבריו לאמור רק אחד מאלף סמה שהוא משיג ויודע, ואני משיג רק אחד מאלף ממה שהוא גילה, וגם אני איני יכול למסור לכם רק חלק אחד מני אלף ממה שהשגתי, ומדברי שאני אומר לפניכם לא תוכלו להבין רק אחד מאלף, ואם כן הדבר. הלא תבינו את עומק הענין, האם כדאי ואפשר למסור לפניכם הדברים”

בדבריו הקצרים האלה הורה שיטה שלימה בסוד חיי הרוח, וכי לא בחריפות ובקיאות הי' גאון עולם, כי אם גם בחקר הנפש ובתורת הפסיכולוגיא, הי' גאון וענק הרוח, ובמלים מעטים הסביר לפני קהל חסידים את סוד פגימת המחשבה העליונה וצמצומה, כשמוציאים אותה מתיק שלה אל הדבור, כי יותר ממה שנתנה רשות לפה לדבר ולקולמוס לכתוב, נתנה רשות ללב להגות ולהרגיש, וכידוע שישות הדבור וההבל וחמשה מוצאות הפה, המצמצמן את חיות המחשבה. וגדולי הרוח בכל הדורות, שחיהם הפגימיים היו גלויים לפנייהם והכירום בכל מלא עומקם, ידעו תמיד שתפארת חיי המחשבה וכחה בהסתרם ולא בגילויים „מלה בסלע שתיקה בתרין”, שיחת הנפש בינה לבין עצמה היא התעמקותה ועלייתה, ושיחיתה לאחרים היא ירידתה ולפעמים גם מיתתה, לה דומי' תהלה [ועי' קסת סופר להרה"ג מוהר"א מרקוס ז"ל ס' בראשית דף ג' ד' בזה].

ג.

ע"ד גאונותו בימי חורפו, שמעתי מזקן א', שבעת היותו בקי ראשית נצל קדושת מוהר"ר זצ"ל, בא פי"א מ"ס גדול לבית מדרשו עם הרבה ספרים יקרי המציאות למוכרם, בין הספרים שהציע המ"ס על השלחנות, ראה הרה"ק מוהר"ש

את ט' שרת פרח מטה אהרן שהשתוקק לקנותו, אבל המריס העלה מחיר הספר שלא הי' בכחו לפזר כל כך, ובכך ביקש מהמריס שישאיל לו את הספר על לילה אחת, המריס נעתר לו ומלא שאלתו. למחרת כשהשיב את הספר להמריס שאלהו אם יקנהו, א"ל הנה עתה כבר הנהו בידי, המריס לא הבין כוונתו כי הלא לא ימצא בעיר מריס אחר ואנה קנה ספר זה? אמר לו הרה"ק כבר הנהו בידי ודמי לי כמאן דמונח בקופסא כי אוכל להגיד לך כל הספר בע"פ עד גמירא.

ענותותו היתה במדה נפרזה, ויסופר עליו כי פ"א בהיותו ברומנוב אצל הרבי ר' הירש זצ"ל, במוצש"ק נתוועדו כל הרבנים וגדולי החסידים לבית הה"צ ר' נתן ליב זצ"ל ברהר"ק הרבי ר' מענדלי זצ"ל לסעודת מלוה מלכה. בשעת סעודה אמרו את מי נשלח להביא מידבש? אמר להם הרה"ק מוהר"ש מקאמינקא, תנו לי מעוז ואשלח את הנער שלי, המה חשבו כי יש לו עמו נער משרתו, ונתנו לו המעות, ואחר שעה קלה ראו להשתוממותם כי הרב מקאמינקא הביא בעצמו בכבודו כד מי דבש, ושאלהו הלא כבודו אמר שישלח נער שלו? והשיב כן עשיתי, כי כאשר הנעתי לבן י"ג ובאתי לכלל גדלות, התנית ע"ם הנער שלי שלא יעזוב אותי עד זקנה ושיבה, ובכך שלחתי את הנער שלי, מעת היותי בן תריסר, קודם שנעשיתי בר מצוה... כל כך השפיל א"ע, לשמש ת"ח בעת גדלותו, שהי' אז גאון וצדיק מסורסם. ואמנם לא זכה להיות רועה אבן ישראל, כי נתבקש לישיבה של מעלה עוד טרם מלאו ימיו ל"ע בשנת תרי"ב כ' חשון ז"ע ועכ"י.

מאמנים